

JOANIKOT

LEHEN PEREDIKUA

- 1**
Jei honen ikustera
Saldoan jin ziren horri
Ibar esküin galantak
Egiten deizü batzarri
- 2**
Egün ixtoria berri bat
Deizügü presentatzen
Joanikoten bizitza
Beiteizügü kontatzen
- 3**
Hamaseigerren mentean
Nabarran bizi izan zen
Esposa Maiarekila
Tebasen ziren egoiten
- 4**
Güduketan zen trebea
Kapitain famatüa
Joanikot gerla izenaz
Hala zen ezagütüa
- 5**
Bena garai batean
Ürgüilüak killikatü
Nabarraren konkistatzen
Beitzüan etsaia lagüntü
- 6**
Ustez bakea zatekean
Aski zale ohartü zen
Lazkeria handiak
Zirela haboro agitzen
- 7**
Kapitain arra egin zen
Bere hütza xüxentü nahiz
Kastillarren kontra abiatürük
Albretekoen alde jarriz
- 8**
Ordü haietan Nabarran
Bakea züzün ürria
Hamar urtez iraüli beitzen
Herri baten izatea
- 9**
Errege izan nahi
Bazüzün bat beno haboro
Baskoak horien artean
Besteen ametsen esklabo

LEHEN PEREDIKUA

- 1**
Jai honen ikustera
saldoan jin zaren horri
Ibarresküin galantak
egiten dizu batzarri.
- 2**
Egun historia berri bat
dizugu presentatzen,
Joanikoten bizitza
baitizugu kontatzen.
- 3**
Hamaseigarren mendean
Nafarroan bizi izan zen.
Esposa Maiarekin
Tebasen ziren egoten.
- 4**
Guduketan zen trebea;
kapitain famatua.
Joanikot gerra izenaz.
Hala zen ezagutua.
- 5**
Baina garai batean
urguiluak kilikatu,
Nafarroaren konkistatzen
baitzuen etsaia lagundu.
- 6**
Ustez, bakea zatekeen.
Aski zalu ohartu zen
lazkeria handiak
zirela haboro agitzen.
- 7**
Kapitain berriz egin zen
bere hutsa zuzendu nahaiz.
Gaztelarren kontra abiaturik,
Albretekoen alde jarriz.
- 8**
Ordu haietan Nafarroan
bakea zen urria,
hamar urtez irauli baitzen
herri baten izatea.
- 9**
Errege izan nahi
bazen bat baino haboro.
Baskoak, horien artean,
besteen ametsen esklabo.

saldo: talde
jin: etorri
batzarri: abegi, ongietorri

zatekeen: izango zen
zalu: arin
lazkeria: ankerkeria
haboro: gehiago
agitu: gertatu

haboro: gehiago

10

Ordu da has gitean
Egin dezazun orai
Joanikoten ezagutza
Eta Maiarena ere bai

10

Ordu da has gaitzen,
egin dezazun orain
Joanikoten ezagutza,
eta Maiarena ere bai.

1. JELKALDIA

1516an, Joan Arberoakoa "Joanikot" Tebasera (Nafarroa) itzuli da, gurasoen etxera, Fernando Gaztelakoaren armadan Nafarroako konkistan parte hartu ostean.

Oztako Maia**11**

Domingo aspaldikoa
Plazerez hartzen zütügü
Zurekin günüan tratüa
Jarraiki nahi beitügü

12

Güdüka beltzak iganik
Bazterrak anpletü dira
Ferdinand dügü errege
Orai haren meneko gira

Domingo Bereteretx**13**

Jarraiki ditit berriak
Ikusi ere destorbüa
Nik orai asmoa nüke
Tratüen arra hartzea

Joanikot**14**

Etxera sartü berri nüke
Güdüketan nihauk eraüntsirik
Albako dükearekin
Ferdinand defendatürük

15

Nabarra azkar t'aberats
Etxekiko züala ümen
Hala erranik zeikün guri
Hala egin zeikün men

Oztako Maia**16**

Ikusi dütügü geroztik
Gure tratüak apürtzen
Zü bezalako saltzaleak
Gütiago honarat agertzen

Belaskoko Ana**17**

Ikustera jin zitazü
Cisneros tzakür basa
Errege berriaren manüz
Jauregiaren jauzaraztera

18

Oldar gorrin manatü diot
Egoitez kanpokaldean
Giltzak ez zütüala ükenen
Bere hatz eihar zikinetan

1. JELKALDIA**Oztako Maia****11**

Domingo, aspaldikoa,
plazerez hartzen zaitugu,
zurekin genuen tratua
jarraitu nahi baitugu.

12

Guduka beltzak iraganik,
bazterrak anpletu dira.
Fernando dugu errege.
Orain haren meneko gara.

Domingo Bereteretx**13**

Jarraitu ditut berriak,
ikusi ere destorbua.
Nik orain asmoa nuke
tratuen berriz hartzea.

Joanikot**14**

Etxera sartu berri nauk,
guduketan nihauk erauntsirik
Albako dukearekin
Fernando defendaturük.

15

Nafarroa azkar eta aberats
atxikiko zuela omen.
Hala erranik zigun guri.
Hala egin zigun men.

Oztako Maia**16**

Ikusi ditugu geroztik
gure tratua apurtzen,
zu bezalako saltzaleak
gutiago honat agertzen.

Belaskoko Ana**17**

Ikustera jin zait
Cisneros txakur basa,
errege berriaren manuz
jauregiaren jauzaraztera.

18

Oldar gorrian manatu diot
egotez kanpoaldean,
giltzak ez zituela ukanen
bere hatz ihar zikinetan.

anpletu: baretu, lasaitu**meneko:** mendeko**destorbu:** traba, oztopo**erauntsi:** eraso, borrokatu**atxiki:** gorde**jin:** etorri**basa:** basati**manu:** agindu**jauzarazi:** hutsarazi**manatu:** agindu

Domingo Bereteretx**19**

Pena handiz ikusten dit
Lür hontan dena agitzen
Etxeak ebasten deitzüe
Popülüa degoilitzen

Rodrigo Gaspe**20**

Igorten deizküen jenteak
Dütüzü hein apaleko
Ebasle, auher, inütil
Nabartarren galtzealako

Joanikot**21**

Errege berria ustez
Gurekin hona zatekean
Haren manükoek aldiz
Oro deizküe llifratzen

Oztako Maia**22**

Orai aipatzen deiküe
Nola Aragoiari lotü
Hau afrontü nabarmena
Niago ez girenez tronpatü

23

Zurekin tratüan hastea
Günüke orai xedea
Larraineko alagietarik
Ekartez honarat behikia

Domingo Bereteretx**24**

Hala eginen dizügü
Bideetan bakea deno
Aragi ekarriko dit
Marabedien trükeko

Domingo Bereteretx**19**

Pena handiz ikusten dut
lur honetan dena agitzen.
Etxeak ebasten dizkizute,
populua degoilazten.

Rodrigo Gaspe**20**

Igortzen dituzten jendeak
dira hein apaleko:
ebasle, alfer, inutil,
nafarren galtzerako.

Joanikot**21**

Errege berria, ustez,
gurekin ona zatekeen.
Haren manukoek, aldiz,
oro dizkigute kentzen.

Oztako Maia**22**

Orain aipatzen digute
nola Aragoiri lotu.
Hau afrontu nabarmena!
Nago ez garenetz tronpatu.

23

Zurekin tratuan hastea
genuke orain xedea,
Larraineko alhagietarik
ekartez honat behikia.

Domingo Bereteretx**24**

Hala eginen dugu
bideetan bakea deno.
Haragia ekarriko dut
marabedien trukeko.

agitu: gertatu
ebatsi: lapurtu

hein: neurri
ebasle: lapuru

zatekeen: izango zen
manu: agindu

afrontu: irain, laido
nago: galdetzen diot
neure buruari
tronpatu: nahasi, engainatu

xede: helburu
alhagia: larre

deno: den bitartean

marabedi: diru zahar bat

2. JELKALDIA

1512an, Fernando Aragoikoak Nafarroa Garaia konkistatu, eta Naiarako dukea ezarri zuen erregeorde.

Albako dukea**25**

Gure lanetan perestüki
Bagoatza heben aitzina
Traidore oroen hatsa
izan artino azkena

26

Albreten armada oro
Kartsüki dügü degoili
Kapitain ta maretxalak
Biarnorat ezkaparazi

Cisneros kardinala**27**

Laket nük laket lür hontan
Begie tian zainak bandan
Galtzalearen apaltzez
Handizki nük ni gozaten

28

Albreten altekoak dütük
Kieto ixilik egonen
Gaztelüak deitzet pinpan
Harriz harri deseginen

Juan Rena**29**

Armekin gainea hartürrik
Zaizüe papoa hantzen
Ez ahatz leialtarzüna
Lehenik dela erosten

Beatriz Beaumont**30**

Albreten alteko jaunak
Biarnorat dira ezkapari
Beren lürrak eta etxeak
Har gintazke gük naski

Juan Rena**31**

Bomontes ta Ripaldarrak
Zütüegü lagün fidelak
Har etzazü gustüan
Etxe, soro ta kabalak

Juana Cardona y Enriquez**32**

Renaren aholkü hona
Dezagün orai har ildo
Sosak erabil detzagün
Lagüntzaleen eskertzeko

2. JELKALDIA**Albako dukea****25**

Gure lanetan prestuki,
bagoaz hemen aitzina,
traidore orooren hatsa
izan artio azkena.

26

Albreten armada oro
kartsuki dugu degoilatu.
Kapitain eta marexalak
Biarnorat eskaparazi.

Cisneros kardinala**27**

Laket nauk, laket, lur honetan.
Begie tiran, zainak bandan.
Galtzalearen apaltzez
handizki nauk ni gozaten.

28

Albreten aldekoak dituk
kieto isilik egonen.
Gazteluak dizkiet pin-pan
harriz harri deseginen.

Juan Rena**29**

Armekin gaina harturik,
zaizue papoa handitzen.
Ez ahatz leialtasuna
lehenik dela erosten.

Beatriz Beaumont**30**

Albreten aldeko jaunak
Biarnorat dira eskapatu.
Beren lurrak eta etxeak
har genitzake guk naski.

Juan Rena**31**

Beaumontar eta Ripaldarrak
zaituztegu lagun fidelak.
Har itzazu gustuan
etxe, soro eta kabaleak.

Juana Cardona y Enriquez**32**

Renaren aholku ona
dezagun orain har ildo.
Sosak erabil ditzagun
laguntzaileen eskertzeko.

artio: arte**degoilatu:** suntsitu, ezereztu**laket:** gustura
tiran: samur, guri
bandan: tenkatuta**papo:** papar**naski:** segurki**kabale:** abere, azienda

33

Eskü batekin dezagün
Eztia goxoki heda
Bestearekin bürdüina jo
Zorrozteko ezpata

Albako dukea

34

Ari zitee züek manatzen
Hartarako düzüe ganoa
Gük artean diagü eginen
Bazkari hon eta sanoa

33

Esku batekin dezagun
eztia gozoki heda.
Bestearekin burdina jo,
zorrozteko ezpata.

Albako dukea

34

Ari zarete zuek manatzen.
Hartarako duzue ganoa.
Guk artean diagu eginen
bazkari on eta sanoa.

manatu: agindu

gano: gaitasun, trebezia

SATANERIA**Büljifer****35**

Ekia gorritzen hasi duk
 Nabarrako zelüetan
 Kastillarrak jinez geroz
 Destorbü badük bazterretan

Satan**36**

Albretekoak ezkapirik,
 Biarnon dütüük kikiltürük
 Katalina orai bera duk
 Senarra penak akabatürük

Büljifer**37**

Ferdinandek igorrik
 Badük heben handinahi
 Kastillar horien gosea
 Beharko diagü ontsa hazi

Satan**38**

Lan hori aisa dikiagü
 Renaren gisako trastüekin
 Hik emok piper eta gatz
 Katalinaren dolüari

SATANERIA**Buljifer****35**

Ekia gorritzen hasi duk
 Nafarroako zeruetan.
 Gaztelarrak jinez geroz,
 destorbu baduk bazterretan.

Satan**36**

Albretekoak eskapaturik,
 Biarnon dituk kikildurik.
 Katalina orain bera duk,
 senarra penak akabaturik.

Buljifer**37**

Fernandok igorrik,
 baduk hemen handinahi.
 Gaztelar horien gosea
 beharko diagu ontsa hazi.

Satan**38**

Lan hori aise dikeagu
 Renaren gisako trasteekin.
 Hik emaiok piper eta gatz
 Katalinaren doluari.

jin: etorri**destorbu:** oztopo, traba**bera:** bakarrik**ontsa:** ongi**dikeagu:** izango diagu**traste:** bazter-nahasle

3. JELKALDIA

1516an, Joan Albretekoa hil, eta haren alargun Katalinak hartu zuen agintea.

Albreteko Katalina**39**

Aragoiko erregeak
Nabarra ebatsi diküzü
Gibel arra bil arte
Sü eta ke ariko nüzü

Nafarroako Pedro**40**

Nitan konta dezakezü
Zure maretxal leiala
Abiatzen nitzazü arrunt
Soldado 'ta armen bila

Belaskoko Ana**41**

Ferdinand-en tzakür basek
Dizküzüe etxeak hartzen
Hontarzünak oro ebasten
Eta tratüak baratxarazten

Xabierko Joan Jatsu**42**

Etxea deseginik
Hantik jin gira ezkapirik
Zure alte bagoatza
Ta ez dükegü etenik

Albreteko Katalina**43**

Xabierreko gaztelüa
Parte deizüe desegin
Ikusten dit arazoekin
Zidela orai kexü gorrian

44

Bil etzazüe lagünak
Gurekin güdükatzera
Ahal bezain laster beita
Nabarra arrajinen gutara

3. JELKALDIA**Albreteko Katalina****39**

Aragoiko erregeak
Nafarroa ebatsi digu.
Gibel berriz bil arte,
su eta ke ariko naiz.

Nafarroako Pedro**40**

Nitan konta dezakezu,
zure marexal leiala.
Abiatzen naitzaizu arrunt
soldadu eta armen bila.

Belaskoko Ana**41**

Fernandoren txakur basek
dizkuzuete etxeak hartzen,
ondasunak oro ebasten,
eta tratuak baratxarazten.

Xabierko Joan Jatsu**42**

Etxea deseginik,
handik jin gara eskapaturik.
Zure alde bagoaz,
eta ez dukegu etenik.

Albreteko Katalina**43**

Xabierreko gaztelua
parte dizuete desegin.
Ikusten dut arazoekin
zaretela orain kexu gorrian.

44

Bil itzazue lagunak
gurekin gudukatzera,
ahal bezain laster baita
Nafarroa arrajinen gutara.

ebatsi: lapurtu
gibel: atzera, berriro

nitán: nigan**arrunt:** berehala**basa:** basati

ebatsi: lapurtu
baratxarazi: motelarazi

jin: etorri**dukegu:** izango dugu

arrajin: itzuli
gutara: gugana

KANTA I
1512ko konkista

Errepika

Bidea har dezagün Erronkaririk Tuterara
Martzilla, Faltzes, Peraltan gazteluak gure alte
Sar gitean Iruñean akümüilüa aidean,
ezpata etsaiaren golkoan
Gibel hartüko dizügu lür honen jabegoa
Oi Katalina kementsü zira gure eramaile

a1

Aragoiko erregea zenean Nabarran sartü
Albretekoen lürretan ezpatak lantatü
Bürdüina hotzezbürüak egotxi,
lürak porroki

a2

Biarnoala aterbe bila saldoan ginen ezkapü
Etxe eta gazteluak zeizküen bertan erraustü
Lotsa sarrarazi beharrean
gure ohoreaz hüstü

KANTA I
1512ko konkista

Errepika

Bidea har dezagun Erronkaritik Tuterara.
Martzilla, Faltzes, Peraltan gazteluak gure alde.
Sar gaitezen Iruñean ukabila airean,
ezpata etsaiaren golkoan.
Gibel hartuko dugu lur honen jabegoa.
Oi, Katalina, kementsu zara gure eramaile.

a1

Aragoiko erregea zenean Nafarroan sartu,
Albretekoen lürretan ezpatak landatu.
Burdina hotzez buruak egotzi,
lurrak porrokatu.

a2

Biarnora aterpe bila saldoan ginen eskapatu.
Etxe eta gazteluak zizkiguten bertan erraustu.
Lotsa sarrarazi beharrean,
gure ohoreaz hustu.

gibel: atzera, berriro

porrokatu: suntsitu

saldo: multzo, talde

lotsa: beldurra

4. JELKALDIA**Joanikot****45**

Ferdinand katolikoa
Bazterren xahatzen hasi
Orai Moroak ere dütü
Ezari Nabarrarik ihesi

Oztako Maia**46**

Ahalkegabe handiusa
Hau errege ñapürra
Moroek eta judioek
Zertan düe ogena

Zalema Madexa**47**

Mahoma eta ni heben
Lanean gütüzü aspaldian
Berri hori entzünik ere
Züekin egon nahian

Joanikot**48**

Gük heben nahi zütüegü
Ez inkieta Zalema
Gütarrak egonen zidee
Behar bada ere gordaxka

49

Animaleko hütša dit
Egin igaran gerletan
Errege bat arnegata
Defendatzez güdüketan

50

Zer nüan ordüan gogoan
Nolaz ote ütsü nintzan
Kastillarren puzu beltza
Sartzen utzi dit Nabarran

Belaskoko Ana**51**

Aspaldixkan lagünak
Zütüet Joan eta Maia
Egün deizüet presentatzen
Pedro maretxal famatüa

Joan Jatsu**52**

Beste zonbaitekin gira
Erresistentzian sartürük
Katalina nausitü arte
Erregeari bühürtürük

4. JELKALDIA**Joanikot****45**

Fernando Katolikoa
bazterren xahutzen hasi.
Orain mairuak ere ditu
ezarri Nafarroatik ihesi.

Oztako Maia**46**

Ahalkegabe handiosa!
Hau errege ñapurra!
Mairuek eta judeuk
zertan dute ogena?

Zalema Madexa**47**

Mahoma eta ni hemen
lanean gara aspaldian,
berri hori entzunik ere
zuekin egon nahian.

Joanikot**48**

Guk hemen nahi zaituztegu;
ez inkieta, Zalema.
Gutarrak egonen zarete,
behar bada ere gordeka.

49

Alimaleko hutsa dut
egin iragan gerretan,
errege bat, arnegatua,
defendatzez güduketan.

50

Zer nuen orduan gogoan?
Nolaz ote itsu nintzen?
Gaztelarren pozoi beltza
sartzen utzi dut Nafarroan.

Belaskoko Ana**51**

Aspaldiko lagunak,
Zutuet, Joan eta Maia,
egun dizuet presentatzen
Pedro marexal famatua.

Joan Jatsu**52**

Beste zenbaitekin gara
erresistentzian sarturük.
Katalina nagusitu arte,
erregeari bihurturük.

xahutu: garbitu**ahalkegabe:** lotsagabe
ñapur: usurpatzaile**ogen:** erru**gordeka:** ezkutuan**alimaleko:** izugarri handi**arnegatu:** norbere balioei
uko egin**bihurtu:** aurre egin

Nafarroako Pedro**53**

Foix-koen alteko gira
Gogo ta bihotz emanik
Ferdinand zezen gaitzari
Koroa ikusiko elkirik

Joanikot**54**

Soldado zainhartak züek
Zoazte baratx, zer ote
Zer deiküzüe ekarten
Hitzemaiten odol hüste

55

Badiat ingointi eginik
Batailla ta gerla aski
Orai ezpata zoroan
Laketago nük laxüki

Mauleko Elisabet**56**

Züen ezinegona
Ont saxko dit konprenitzen
Egün dügün bake hau
Beltza beita agertzen

Oztako Maia**57**

Hala badüzüe nahi
Gerla bideetan zoazte
Bena züen aharretarik
Gü kanpo üt z gitzazüe

Albretoko Henri**58**

Abiatzen gira ordüan
Bide horietan barna
Etsaiari бүрү eginez
Peko Nabarrarik gora

Nafarroako Pedro**59**

Bildüko dit saldoa
Biarno eta Xiberoan
Abiatüko niz Garazirik
Izabarat orai goatzan

Albretoko Katalina**60**

Elürra hor da orano
Uste günüan beno haboro
Gaitz dikiagü igaraitea
Erronkarira heltzeko

Nafarroako Pedro**53**

Foixkoen aldeko gara,
gogo eta bihotz emanik.
Fernando zezen gaitzari
koroa ikusiko ilkirik.

Joanikot**54**

Soldadu zainartak zuek.
Zoazte baratxe, zer ote!
Zer diguzue ekartzen?
Hitz ematen odol-huste?

55

Badiat engoitik eginik
batailla eta gerla aski.
Orain, ezpata zoroan
laketago nauk laxoki.

Mauleko Elisabet**56**

Zuen ezinegona
ont saxko dut konprenitzen,
egun dugun bake hau
beltza baita agertzen.

Oztako Maia**57**

Hala baduzue nahi,
gerra-bideetan zoazte,
baina zuen aharretarik
gu kanpo utz gaitzazue.

Albretoko Henri**58**

Abiatzen gara orduan
bide horietan barna,
etsaiari buru eginez
Baxenabarretik gora.

Nafarroako Pedro**59**

Bilduko dut saldoa
Biarno eta Xiberoan.
Abiatuko naiz Garazitik.
Izabarat orain goazen.

Albretoko Katalina**60**

Elurra hor da oraino,
uste genuen baino haboro.
Gaitz dikeagu iragatea
Erronkarira heltzeko.

ilki: kendu**zainart:** kementsu, indartsu
baratxe: astiro**engoitik:** dagoeneko**laket:** eroso, gustura
laxoki: segur aski, ziurrenik**ont saxko:** ondotxo**aharra:** liskar**saldo:** talde**oraino:** oraindik
haboro: gehiago
dikeagu: izango diagu

SATANERIA**Büljifer****61**

Katalinaren mina
Aisa diñagü harroarazi
Abiatü zigün ziuntan
Negüa delarik ontsa hazi

Satan**62**

Bortü maxela horietan
Buhatüko dieñat hotza
Bidea neke dikiñe
Eta güdüka motza

Büljifer**63**

Dolütüko zien segürrik
Kastillarrer egin afrontüa
Peko Nabarrako Baskoek
Dikiñe latz arrapostüa

Satan**64**

Akilimarroren besta
Düken herri horietan
Hilotzen kiño karatsa
Zabal bedi herrietan

SATANERIA**Buljifer****61**

Katalinaren mina
aise dinagu harroarazi.
Abiatu zitzaigun ziuntan,
negua delarik ontsa hazi.

Satan**62**

Bortu-mazela horietan
buhatuko zienat hotza.
Bidea neke diketen,
eta guduka motza.

Buljifer**63**

Dolutuko zaien, segurik,
gaztelarrei egin afruntua.
Baxenabarreko baskoek
diketen latz arrapostua.

Satan**64**

Akilimarroren besta
duken herri horietan.
Hilotzen kino karatsa
zabal bedi herrietan.

ziunta: presa
ontsa: ongi

bortu: mendi
mazela: hegi
buhatu: putz egin
diketen: izango diton

dolutu: damutu
afruntu: laido, irain
diketen: izango diton
arrapostu: erantzun

akilimarro: deabru, satan
duken: izango dun
kino: usain txar, kirats
karats: garratz

5. JELKALDIA**Albako dukea****65**

Gogor düzü kaskoa
 Katalina galtzalea
 Lür honi lotzen zitzaio
 Lakasta eihar bat bezala

Juana Cardona y Enriquez**66**

Nabarrako Baskoak zaitzü
 Gibeletik horra ter ter
 Bena ezariko zütüegü
 Gure lürretan bazter

Antonio Aroztegi**67**

Orai armagabetürrik
 Bürüa zaüzüe apaltüren
 Erreboltalako ganoa
 Hura aldiz antzütüren

Naiarako dukea**68**

Tzakür mehe herroka hau
 Izanen errigei bidean
 Gorde etzazüe itzalean
 Atienzako presontegian

Juan Rena**69**

Erremestiatzen zütüegü
 Gure soldado baliosak
 Har etzazüe laxüki
 Horien etxe eta lürak

5. JELKALDIA**Albako dukea****65**

Gogor duzu kaskoa,
 Katalina galtzailea.
 Lur honi lotzen zatzaizkio
 lakasta ihar bat bezala.

Juana Cardona y Enriquez**66**

Nafarroako baskoak zaizkizu
 gibeletik horra ter-ter,
 baina ezariko zaituztegu
 gure lurretan bazter.

Antonio Aroztegi**67**

Orain armagabeturik,
 burua zaizue apalduko.
 Erreboltarako gano
 hura, aldiz, antzutuko.

Naiarako dukea**68**

Txakur mehe herronka hau
 izanen irrigai bidean.
 Gorde itzazue itzalean,
 Atienzako presondegian.

Juan Rena**69**

Erremerziatzen zaituztegu,
 gure soldadu baliosak.
 Har itzazue laxoki
 horien etxe eta lurrak.

kasko: buru**lakasta:** kapar, lakain**horra izan:** etorri**gibel:** atze**ter-ter:** ilaran**gano:** gogo**herronka:** ilara, lerro**erremerziatu:** eskertu**balios:** baliotsu**laxoki:** libreki, nahieran

KANTA II

Gaztelako jaunttoak

b1

Ostiraletan düzü Garrüzen merkatü
Ardiak saldü eta behiak markatü
Hemen agitü dena ezin da parkatü
Gure bizi xümea deiküe suntsitü

b2

Kastillako jauntxoak, oi kasta noblia
Odol ixurle eta gerla egilea
Amiküzeko funtsak ederki balia
Laster etorriko da zihaturen aldia

b3

Errege, printze, düke, baro edo markes
Handi izanik ere joanen egün batez
Hitzemanak zeizküen bake eta babes
Garrüzen da ondikotz agitü aldrebes

b4

Garrüze eta Alep, Belfast edo Bangi
Iraganaz ez dügü deüs ere ikasi
Ülünaren artetik ba ote da argi
Gure hurrek nahi düe bakea ikusi

Errepika

Landan eder arrosa üdaberrietan
Aurten ez da lilitü Garrüze altean
Gure itxaropena joan düe sütan
Negüa lüzatü da gure zaurietan

KANTA II

Gaztelako jaunttoak

b1

Ostiraletan duzu Garrüzen merkatu.
Ardiak saldu, eta behiak markatu.
Hemen agitu dena ezin da barkatu.
Gure bizi xumea digute suntsitu.

agitu: gertatu

b2

Gaztelako jauntxoak, oi kasta noblea,
Odol-isurle eta gerra-egilea,
Amikuzeko funtsak ederki balia.
Laster etorriko da zuihauen aldia.

zuihauen: zeuen

b3

Errege, printze, duke, baroi edo markes.
Handi izanik ere, joanen egun batez.
Hitz emanak zizkiguten bake eta babes.
Garrüzen da, ondikoz, agitu aldrebes.

ondikoz: alajaina
agitu: gertatu

b4

Garrüze eta Alepo, Belfast edo Bangi.
Iraganaz ez dugu deus ere ikasi.
Ilunaren artetik ba ote da argi?
Gure hurrek nahi dute bakea ikusi.

Errepika

Landan, eder arrosa udaberrietan.
Aurten ez da lilitu Garrüze aldean.
Gure itxaropena joan dute sutan.
Negua luzatu da gure zaurietan.

joan: eraman

6. JELKALDIA**Mauleko Karlos****70**

Berri txarrak dütüt ekarten
Izabako güdukatik
Pedro eta kapitainak
Beitira preso sartürik
L

Mikel Jatsu**71**

Karlos erregearen manüz
Gaztelüa dügü galtzen
Maiestate-damü horrez
Gütü orai aküsätzen

Oztako Maia**72**

Graxana izan beitzira
Lanarentako bideetan
Zer ikasi düzü ote
Larrainerik honakoan

Graxana Iribarren**73**

Ikusi dütüt Garazin
Kastillarrak ebasten
Garrüzeko gaztelüa
Eta herriaren suntsitzen

Joanikot**74**

Holako basakeriek
Merexi düe ihardespen
Ez niz egonen kieto so
Lazkeria delarik agitzen

75

Azken gerletan nintzan ni
Ütsüki alde ztronpatü
Ene hüts parka ezina
Behar dit orai xüxentü

Mauleko Karlos**76**

Honki jina dikeagü
Hire süstengüa egün
Katalina hil ondoko
Bere seme Henriren lagün

Joanikot**77**

Karlos ta Mikel züekin
Horra nük bideetan gainti
Soldado atorrak jauntsi
Ta'abia gitean adi

6. JELKALDIA**Mauleko Karlos****70**

Berri txarrak ditut ekartzen
Izabako gudukatik,
Pedro eta kapitainak
baitira preso sarturik.

Mikel Jatsu**71**

Karlos erregearen manuz,
gaztelua dugu galtzen.
Maiestate-damu horrez
gaitu orain akusatzen.

Oztako Maia**72**

Graxana, izan baitzara
lanarendako bideetan,
zer ikasi duzu ote
Larrinetik honakoan?

Graxana Iribarren**73**

Ikusi ditut Garazin
gaztelarrak ebasten.
Garrüzeko gaztelua
eta herriaren suntsitzen.

Joanikot**74**

Horrelako basakeriek
merezi dute ihardespen.
Ez naiz egonen kieto so,
lazkeria delarik agitzen.

75

Azken gerretan nintzen ni
itsuki alde ztronpatu.
Ene huts barkaezina
behar dut orain zuzendu.

Mauleko Karlos**76**

Ongijina dikeagu
hire sostengua egun.
Katalina hil ondoko,
bere seme Henriren lagun.

Joanikot**77**

Karlos eta Mikel, zuekin
horra nauk bideetan gaindi.
Soldadu-atorrak jantzi,
eta abia gaitezen adi.

manu: agindu**damu:** kalte**ihardespen:** erantzun**agitu:** gertatu**tronpatu:** nahasi, erratu**ongijin:** ongiatorri**dikeagu:** izango diagu**horra izan:** etorri

78

Ützirik nüan orozbako
Ene kapitain izena
Bihoa berriz bidetan
"Joanikot"en fama gaitza

79

Aineza gal bizia, goiz batez,
Iskillüdün, ixil eta zütik
Güdüan, lür zahar honen maitez,
Mendietan etsaien eskütik

Oro

Biba Joanikot kapitaina!

78

Utzirik nuen orozbakoz
ene kapitain izena.
Bihoa berriz bideetan
Joanikoten fama gaitza.

79

Aineza gal bizia goiz batez,
iskiludun, isil eta zutik,
guduan, lur zahar honen maitez,
mendietan etsaien eskutik.

Oro

Biba Joanikot kapitaina!

orozbakoz: betiko

gaitz: handi

aineza gal: nahi nuke galdu

iskilu: arma

KANTA III**Zorte basaren legea****Biak****c1**

Zorte basaren legeak
 dunda ekarten düanean
 Nor den baratüko lürrean
 nor altxatüko aitzina
 Hür handietan bagoatzü harat
 norat ezin jakin
 Aize bühakaden haidürü egon
 Ala itsaso ertzoari oldartü

Maia**c2**

Oi ene Joan, nik nolaz nüan sinetsi
 Nolaz ote nütüan maitatü,
 hire ürgüilüzko balentia hurak
 Mesfidantzarik gabe jarraiki hüntüdan,
 azkena zateala uste nüan
 Zain llabürreko promesa hütsta
 ta hura gure bide antzúa

Joanikot**c3**

Oi ene Maia, nik nolaz nüan sinetsi
 Nolaz ote nütüan maitatü,
 Albako dükearen gerla mezüak
 Ahaide goxoak zütützün enetako,
 ezti ezteki emanik
 Zain llabürreko gezür ejerrenak,
 hura gire bide antzúa

Biak

Zorte basaren legeak
 dunda ekarten düanean
 Nor den baratüko lürrean
 nor altxatüko aitzina
 Hur handietan bagoatzü
 harat norat ezin jakin
 Aize buhakaden haidürü egon
 Ala itsaso ertzoari oldartü

KANTA III**Zorte basaren legea****Biak****c1**

Zorte basaren legeak
 dunda ekartzen duanean,
 nor da baratuko lurrean?
 Nor altxatuko aitzina?
 Ur handietan bagoaz harat,
 norat ezin jakin.
 Haize buhaden aiduru egon,
 ala itsaso ertzoari oldartu.

Maia**c2**

Oi, ene Joan, nik nolaz nuen sinetsi?
 Nolaz ote nituen maitatu
 hire urguiluzko balentria haiek?
 Mesfidantzarik gabe jarraiki hindudan.
 Azkena zatekeela uste nuen.
 Zain llaburreko promesa hutsa,
 eta hura gure bide antzua.

Joanikot**c3**

Oi, ene Maia, nik nolaz nuen sinetsi?
 Nolaz ote nituen maitatu
 Albako dukearen gerra-mezuak?
 Ahaire gozoak ziren enetako,
 ezti-eztiki emanik.
 Zain llaburreko gezur ederrenak,
 hura gure bide antzua.

Biak

Zorte basaren legeak
 dunda ekartzen duanean,
 nor da baratuko lurrean?
 Nor altxatuko aitzina?
 Ur handietan bagoaz harat,
 norat ezin jakin.
 Haize buhaden aiduru egon,
 ala itsaso ertzoari oldartu.

basa: basati
dunda: eztanda, gerra
baratu: geratu
aitzina: aurrera

buhada: putzada, bolada
aiduru: zain
ertzo: zoro, ero

zatekeela: izango zela

ahaire: doinu

basa: basati
dunda: eztanda, gerra
baratu: geratu
aitzina: aurrera

buhada: putzada, bolada
aiduru: zain
ertzo: zoro, ero

7. JELKALDIA**Naiarako dukea****80**

Izentatü berri naüe
Nabarrako erregeordari
Gisala Juan higanik diat
Ikasiko nola ari

Maria Aroztegi**81**

Haxeri fia hiz gure Juan
Ikusi diat nola ari hizan
Jentearen bailakutzen
Ta gibeletik kixkiltzen

Juan Rena**82**

Nik maite dit manatzea
Beste jenteen ttipitzea
Beti üken dezen gogoan
Eni plazer ekartea

83

Jin berri diren Kastillarrer
Gora etzezüe soldatak
'ta Nabarrako korteetan
Emetzüe kargü gorak

Villalba**84**

Albretekoen aldekoak
Ditiagü kanpo ezari
Haietan bürüa gora düanik
Ez dük haboro ageri

Juan Rena**85**

Graxian to zortzi dükado
Hire lanaz eskertzeko
Beitük mezülari trebatü
Ta presoner hartü Pedro

Beltraneko Aluzia**86**

Aroztegi jauna jakin dit
Zük gütüzüla lagüntü
Erronkariko nabatik
Soldado zombait gehitü

Naiarako dukea**87**

Karlos errege handiari
Idatziko deiot bertan
Deiogüla etxekiren
Nabarra ere inperioan

7. JELKALDIA**Naiarako dukea****80**

Izendatu berri naute
Nafarroako erregeordari.
Gisala, Juan, higandik diat
ikasiko nola ari.

Maria Aroztegi**81**

Azeri fia haiz, gure Juan.
Ikusi diat nola ari haizen
jendearen balakutzen
eta gibeletik kiskiltzen.

Juan Rena**82**

Nik maite dut manatzea,
beste jendeen ttipitzea,
beti ukan dezaten gogoan
eni plazer ekartzea.

83

Jin berri diren gaztelarrei
gora iezazkiezue soldatak,
eta Nafarroako gorteetan
emaizkiezue kargu gorak.

Villalba**84**

Albretekoen aldekoak
ditiagu kanpo ezarri.
Haietan burua gora duenik
ez duk haboro ageri.

Juan Rena**85**

Graxian, to zortzi dukat
hire lanaz eskertzeko,
baituk mezulari trebatu,
eta preso hartu Pedro.

Beltraneko Aluzia**86**

Aroztegi jauna, jakin dut
zuk gaituzula lagundu,
Erronkariko nabatik
soldadu zenbait gehitu.

Naiarako dukea**87**

Karlos errege handiari
idatziko diot bertan,
diogula atxikiko
Nafarroa ere inperioan.

erregeordari: erregeorde
gisala: dirudienez

fia: arin eta isil

balakatu: lausengatu
kiskildu: doilorki jokatu

manatu: agindu
ttipitu: txikitu, apaldu

jin: etorri

gora: altu

haboro: gehiago

dukat: antzinako dirua

naba: zelai

bertan: oraintxe

KANTA IV
Gure bakea

d1

Sosa, laidoak bailakatü eta kixkiltü
Meneko izan ditean, ohargabean
Ümil, ttipi, ahül eta ahalke
Etxeak errauts, beren lenguaiea zokotürük
Ümil, ttipi, ahül eta ahalke
Baskoa hala denean gü gira laket
Ümil, ttipi, ahül eta ahalke
Baskoa hala denean da gure bake

KANTA IV
Gure bakea

d1

Sosa, laidoak. Balakatu eta kiskildu,
mendeko izan daitezen oharkabean.
Umil, ttipi, ahul eta ahalke.
Etxeak errauts, beren lengoaia zokoraturik.
Umil, ttipi, ahul eta ahalke.
Baskoa hala denean. gu gara laket.
Umil, ttipi, ahul eta ahalke.
Baskoa hala denean da gure bake.

sos: diru

laido: irain

balakatu: lausengatu

kiskildu: doilorki jokatu

ahalke: lotsaturik

laket izan: gustura egon

SATANERIA**Büljifer****88**

Nabarran heltü berri
Aisa ziek hantzen papoa
Ase bite ardu gorriz
Mitil düeno Baskoa

Satan**89**

Manazale bat ejerra
Kausitü diagü hentako
Rena jaunak abilki dik
Bere jentea erabiliko

Büljifer**90**

Egiaren erraiteko
Maitagarri dütüK Kastillarrak
Baskoen kontrako mespretxuak
Ditik handi garrak

Satan**91**

Ber zoinean Frantsesak
Behar gintikek harroarazi
Errege aüzoen artean
Lehia bat gaitza abiarazi

Büljifer**92**

Hala hala Baskoen lürrak
Dütükek bien arteko tratü
Batak tira besteak tira
Erdiratü beharko ditiagü

SATANERIA**Buljifer****88**

Nafarroan heldu berri,
aise zaiek handitzen papoa.
Ase bitez ardo gorriz
mutil dueno baskoa.

Satan**89**

Manatzaile bat ederra
kausitu diagu haiendako.
Rena jaunak abilki dik
bere jentea erabiliko.

Buljifer**90**

Egiaren errateko,
maitagarri dituk gaztelarrak.
Baskoen kontrako mespretxuak
ditik handi garroak.

Satan**91**

Ber zoinean, frantsesak
behar genitzkek harroarazi.
Errege auzoen artean
lehia bat gaitza abiarazi.

Buljifer**92**

Hala-hala baskoen lurrak
dituzkek bien arteko tratü.
Batak tira, besteak tira,
erdiratu beharko ditiagu.

papo: sabel, tripa
mutil: morroi, zerbitzari
dueno: duen bitartean

manatzaile: agintari
kausitu: aurkitu

garro: erro

ber zoinean: era berean

gaitz: handi

dituzkek: izango dituk

8. JELKALDIA

1519 eta 1521 artean, Gaztelako hainbat herritan, komuneroak altxatu ziren Karlos I.a erregearen aurka

Oztako Maia**93**

Etkezain baratzen nüzü
Joan gerlala abiatürük
Gure gain badizügü lan
Nahi badügü indartürük

94

Karrikan ager zitee
Bürüa apal ta xintxoak
Aldiz etxe barne hontan
Libra bite mintzoak

Gexan**95**

Aitak arduka igorririk
Hori ginizün estakürüa
Eraizerik horra gütüzü
Adiskideen berriekila

Maddia**96**

Joan ari düzü lanetan
Han hor soldado bildürük
Armen igaraiteko bideak
Bortüan ontsa atzamanik

Milia**97**

Hasi gütüzü gü josten
Oihal zabalen pean ditean
Armak igaran gordaxka
Üdüri onddoa zahopean

Lakarrako Aña**98**

Kastillarren soldadoak
Hara honakan bortüetan
Salbaje hütsak dütüzü
Bortitzak ere gurekilan

Oztako Maia**99**

Nahiago nütüke ikusi
Bultre zikin horik mokoka
Beste lür zoko batetan
Heben beno guri joka

Anuntxi bardoa**100**

Toledon, Valladoliden
Preseski nik ikusi ditit
Han üdüriala ahültzen
Comuneros-ek irauzirik

8. JELKALDIA**Oztako Maia****93**

Etkezain baratzen naiz,
Joan gerrara abiatürük.
Gure gain badugu lan,
nahi badugu indartürük.

94

Karrikan ager zaitezte
burua apal eta zintzoak.
Aldiz, etxe barne honetan
libra bitez mintzoak.

Gexan**95**

Aitak ardoka igorririk,
hori genuen estakurua.
Eraizetik horra gara
adiskideen berriekin.

Maddia**96**

Joan ari da lanetan,
han-hor soldadu bildurik,
armen iragateko bideak
bortuan ontsa atzemanik.

Milia**97**

Hasi gara gu josten,
oihal zabalen pean daitezen
armak iragan gordeka,
iduri onddoa zahopean.

Lakarrako Ana**98**

Gaztelarren soldaduak
hara-honaka bortuetan.
Salbai hutsak dira,
bortitzak ere gurekin.

Oztako Maia**99**

Nahiago nituzke ikusi
putre zikin horiek mokoka
beste lur-zoko batean,
hemen baino gu joka.

Anuntxi bardoa**100**

Toledon, Valladoliden,
preseski nik ikusi ditut.
Han, irudira, ahultzen
komuneroek erauzirik.

baratu: geratu**mintzo:** hitz

ardoka: ardo bila
igorri: bidali
estakuru: aitzakia
horra izan: etorri

iragan: igaro
bortu: mendi

iduri (du): dirudi (= bezala)
zaho: belar

bortu: mendi
salbai: basati

preseski: hain zuzen
irudira: antza, dirudienez

Oztako Maia

101

Orai düzü momentoa
Etsaiaren tinkatzeko
Zoazte fite erraitera
Has ditean gerlan agüdo

Oztako Maia

101

Orain da mementoa
etsaiaren tinkatzeko.
Zoazte fite erraitera
has daitezen gerran agudo.

memento: une
tinkatu: harrapatu, atzeman
fite: arin

9. JELKALDIA**Joanikot
102**

Biarnoko lür anpleetan
Egün alkartatzen gira
Hebentik beita prestatzen
Ümen gure erreboilta

**Etxauzeko Iñigo
103**

Hire ikustez botzik nük
Joanikot gerla gizona
Hi bezalakoak bildüz
Dikiagü armada hona

**Albreteko Henri
104**

Albretekoen izena
Düzüe gora ekarriko
Kastillaren koroa llerdena
Jar dezagün bürüz piko

**Asparrotz jenerala
105**

Ene arreba Frantxesa
Zütan dügü fidantzia
Frantziako erregearen
Kide hüilana beitzira

**Foixko Frantxesa
106**

François Lehena erregeak
Lagüntza dizü ekarriko
Arma ta zaldi korrazatüak
Frantziarik igorriko

**Joanikot
107**

Behar güntüzke iskillüak
Hedatü Nabarran barna
Banoazü bertan perestüki
Bortüetan lagün bila

108

Aineza gal bizia, goiz batez
Iskillüdün, ixil eta zütik
Güdüan, lür zahar honen maitez
Mendietan etsaien eskütik

9. JELKALDIA**Joanikot
102**

Biarnoko lur anpleetan
egun elkartzen gara,
hemendik baita prestatzen,
omen, gure errebolta.

**Etxauzeko Inigo
103**

Hire ikustez pozik nauk,
Joanikot gerra-gizona.
Hi bezalakoak bilduz
dikeagu armada ona.

**Albreteko Henri
104**

Albretekoen izena
duzue gora ekarriko.
Gaztelaren koroa lerdena
jar dezagun buruz piko.

**Asparrotz jenerala
105**

Ene arreba Frantxesa,
zutan dugu fidantzia,
Frantziako erregearen
kide hullana baitzara.

**Foixko Frantxesa
106**

Frantzisko Lehena erregeak
laguntza dizu ekarriko.
Arma eta zaldi korazatuak
Frantziatik igorriko.

**Joanikot
107**

Behar genituzke iskiluak
hedatu Nafarroan barna.
Banoa bertan prestuki
bortuetan lagun bila.

108

Aineza gal bizia goiz batez,
iskiludun, isil eta zutik,
guduan, lur zahar honen maitez,
mendietan etsaien eskütik.

anple: zabal**dikeagu:** izango diagu**buruz piko:** buruz behera**fidantzia:** uste ona**hullan:** hurbil**igorri:** bidali**iskilu:** arma**bertan:** oraintxe**bortu:** mendi**aineza gal:** nahi nuke galdu**iskilu:** arma

10. JELKALDIA

Bost artzain Eraizen

Joanikot**109**

Bortü honen maxelan
Egün zütüet edireiten
Lagüngo galtatzera
Nitzaizüe xüxen jiten

110

Oilar gaxto kente bat
Handi nahi da Nabarran
Gure bürüen defendatzen
Girade sartü gerlan

Oxa Hegabürü**111**

Kastillarrak izan dütük
Gure bortüetan jada
Galtegin gabe zerbütü
Bortxaz hartü beren hatüa

Elena Ordanolet**112**

Soldado triste zikinak
Egon dütük ola hontan
Batean oihü eta tü
Bestean lürrean bilaskan

Dominixe Kamitxel**113**

Joanikot hire fama
Gük günüan ezagüna
Gerla honen irabazteko
Gütükek hire kidea

10. JELKALDIA**Joanikot****109**

Bortu honen mazelan
egun zaituztet edireten.
Lagungoa galdatzera
natzaizue zuzen jiten.

110

Oilar gaizto jende bat
handinahi da Nafarroan.
Geure buruen defendatzen
gara sartu gerran.

Oxa Hegaburu**111**

Gaztelarrak izan dituk
gure bortuetan jada.
Galdegin gabe zerbitzu,
bortxaz hartu beren hatua.

Elena Ordanolet**112**

Soldadu triste zikinak
egon dituk ola honetan.
Batean oihu eta tu,
bestean lurrean bilaxkan.

Dominixe Kamitxel**113**

Joanikot, hire fama
guk genian ezaguna.
Gerra honen irabazteko,
gaituzkek hire kidea.

bortu-mazela: mendi-hegi
ediren: aurkitu
lagungo: laguntza
galdatu: eskatu
jin: etorri

jende: klase

galdegin: eskatu
hatu: hornigaiak

ola: borda**bilaxka:** borroka**gaituzkek:** izango gaituk

KANTA V**Eraizen, bazterrak oro haize****e1**

Sasoak jiten, sasoak joaiten
 Bortü hauetan gira bizitzen
 Igaile franko dügü ikusten
 Zonbait, malürrak dütü pusatzen
 Biziak higatürik, iheska
 Aterbea gozatzen ebaska
 Borogatzen beit dira noiztenka
 Ahapetik nigarrez hipaka

e2

Etxe erretzen, odol ixurten
 Tiro ütsüek arimak hiltzen
 Bihotz gabeek lotsa sarra(ra)zten
 Jaunttoen manüz herra hedatzen
 Poderez gose dena(r)i oldarra
 Libertatean bide bakarra
 Jentetarzüna, dügü indarra
 Bakeak aldiz denen beharra

e3

Üdak ekarten bero saminak
 Hondarribiko arotz lagunak
 Klixki klaxka jo, armeen bürdüinak
 Mendeküko prest gira artzainak
 Erronkariko oihanen barna
 Eraik dezagün alkartzarzüna
 Züzentarzüna zaintüz aitzina
 Libreki bizitzeko artzaina

Errepika

Eraizen bazterrak oro aize
 Arroka artean da hainbat leize
 Armeek beharrez, han gordagia
 Anaiek dükezüe igangia
 Altxa perttika, eman indarra
 Berriz jarteko lege zaharra
 Irus bizi bedi artzaina
 Betikotz aizea bezain libre

KANTA V**Eraizen, bazterrak oro haize****e1**

Sasoiak jiten, sasoiak joaten,
 bortu hauetan gara bizitzen.
 Igotzaile franko dugu ikusten.
 Zenbait malurak ditu pusatzen.
 Biziak higaturik, iheska,
 aterpea gozatzen ebaska,
 frogatzen baitira noiztenka
 ahapetik negarrez hipaka.

e2

Etxe erretzen, odol isurtzen,
 tiro itsuek arimak hiltzen.
 Bihozgabeek lotsa sorrarazten,
 jaunttoen manuz herra hedatzen.
 Boterez gose denari oldarra,
 libertatean bide bakarra.
 Jendetasuna dugu indarra.
 Bakeak, aldiz, denen beharra.

e3

Udak ekartzen bero saminak,
 Hondarribiko arotz lagunak
 klixki-klaxka jo armen burdinak.
 Mendekurako prest gara artzainak.
 Erronkariko oihanetan barna
 eraiki dezagun elkartasuna.
 Zuzentasuna zainduz aitzina,
 libreki bizitzeko artzaina.

Errepika

Eraizen, bazterrak oro haize.
 Arroka artean da hainbat leize.
 Armek, beharrez, han gordegia.
 Anaiek dukezue irangia.
 Altxa perttika, eman indarra,
 berriz jartzeko lege zaharra.
 Uros bizi bedi artzaina,
 betikoz haizea bezain libre.

bortu: mendi

malur: zorigaitz
pusatu: bultzatu
ebaska: ezkutuan
frogatu: entzun
noiztenka: noizbehinka
hipaka: zotinka

lotsa: beldur
manu: agindu
herra: gorroto

arotz: errementari**oihan:** baso

gordegia: gordeleku
dukezue: izango duzue
irangia: igaroleku
pertika: makila
uros: zorientsu

11. JELKALDIA**Etxauzeko Iñigo****114**

Nabarra Gaineakoer
 Armak helarazi deitzegü
 Prest direla altxatzeko
 Hanitx dirade haidürü

Joanikot**115**

Goatzen ordüan armak tente
 Soa zorrotz eta lüze
 Garazirik Orreaga arte
 Han beikirate garaile

Albreteko Henri**116**

Gainea hartü deiegü
 Garazin et' Ibañetan
 Aitzina goatzen bideetan
 Kastillarren galtzetan

Asparrotz jenerala**117**

Helarazi geneitzen armak
 Dütüe orai ebiliko
 Nabarra gaineoak zietzak
 Tzakür horier altxatüko

Graxana Iribarren**118**

Lizarrarik üken dit berri
 Han zirela altxatü
 Tuterako jenteek ere
 Ditzüe etsaiak kixkiltü

Joanikot**119**

Goatzen aitzina bidean
 Albretekoen defentsan
 Bulta gaitza hartü dügü
 Libertatearen hatsan

Joanikot

Ezpatak bite mintza,
 zabal beze gure hitza!

Oro

Altxa Baskoa!
 Biba Nabarra libroa!

11. JELKALDIA**Etxauzeko Inigo****114**

Nafarroa Garaikoei
 armak helarazi dizkiegu.
 Prest direla altxatzeko;
 anitz dira aiduru.

Joanikot**115**

Goazen orduan armak tente,
 soa zorrotz eta luze,
 Garazitik Orreaga arte
 han baikarateke garaile.

Albreteko Henri**116**

Gaina hartu diegu
 Garazin eta Ibañetan.
 Aitzina goazen bideetan,
 gatzelarren galtzetan.

Asparrotz jenerala**117**

Helarazi genizkien armak
 dituzte orain erabiliko.
 Nafarroa Garaikoak zaizkiek
 txakur horiei altxatuko.

Graxana Iribarren**118**

Lizarratik ukan dut berri,
 han zirela altxatu.
 Tuterako jendeek ere
 dituzue etsaiak kiskildu.

Joanikot**119**

Goazen aitzina bidean
 Albretekoen defentsan.
 Bulta gaitza hartu dugu
 libertatearen hatsean.

Joanikot

Ezpatak bitez mintza,
 zabal bezate gure hitza!

Oro

Altxa, baskoa!
 Biba Nafarroa librea!

aiduru: zain**so:** begirada**garateke:** izango gara**aitzin:** aurre**galtze:** galbide**kiskildu:** deuseztatu**aitzin:** aurre**bulta:** bultzada**gaitz:** handi

12. JELKALDIA**Naiarako dukea****120**

Mezü andana üken dit
Nabarra Peko aldetik
Albretekoak direla
Indartsü jiten hantik

Avila**121**

Ene izenak hala dio
Nizala ni abila
Banoa bertan Iruñearik
Kastillara aterbe bila

Juana Cardona y Enriquez**122**

Ene Antonio maitea
Ezkapa gitean hebentik
Güdüketan aritzeko
Badükek beste nahiantik

Juan Rena**123**

Beaumontesak egon bite
Gerla arrunten egile
Ene mezülari fidelak
Ditikezüe lagüntzale

Beatriz de Ycart**124**

Gure indarrak ditzagün
Arren hobekixe presta
Karlos errege handiak
Ez dezan gal konkista

Loiolako Ignazio**125**

Ni baratzen nüzü güdükari
Ezpata esküan adi
Kastillarren alde beti
Jinkoaren zerbütari

Joanikot**126**

Hau da garaipen handia
Iruñea gure esku da
Etsaiaren puzu beltza
Gal bedi Kastillan barna

127

Nabartarrek egün Henri
Haigü ozenki laidatzen
Horren trük zerbait honik
Orai diagü egürükitzen

12. JELKALDIA**Naiarako dukea****120**

Mezu andana ukan dut
Nafarroa Behereko aldetik,
Albretekoak direla
indartsu jiten handik.

Avila**121**

Ene izenak hala dio
naizala ni abila.
Banoa bertan Iruñetik
Gaztelara aterpe bila.

Juana Cardona y Enriquez**122**

Ene Antonio maitea,
eskapa gaitezen hemendik.
Guduketan aritzeko
badukek beste nahiantik.

Juan Rena**123**

Beaumontarrak egon bitez
gerra arrunten egile.
Ene mezulari fidelak
dituzkezue lagüntzaile.

Beatriz de Ycart**124**

Gure indarrak ditzagun,
arren, hobekixe presta,
Karlos errege handiak
ez dezan gal konkista.

Loiolako Ignazio**125**

Ni baratzen naiz gudukari,
ezpata eskuan adi,
gaztelarren alde beti,
Jainkoaren zerbitzari.

Joanikot**126**

Hau da garaipen handia!
Iruñea gure esku da.
Etsaiaren pozo beltza
gal bedi Gaztelan barna.

127

Nafarrek egun, Henri,
haugu ozenki laudatzen.
Horren truk zerbait onik
orain diagü igurikitzen.

andana: mordo**jin:** etorri**bertan:** oraintxe**dukek:** izango duk
nahiant: hautagai**arrunt:** ohiko, ohi bezalako**dituzkezue:** izango dituzue**arren:** beraz**baratu:** geratu**iguriki:** itxaron

Albreteko Henri

128

Eskerrak zor deitzüet
Joanikot eta lagünak
Izan zidee guretako
Gerla gizon fidelak

129

Ez zaala düda Joanikot
Jar hadi ene meneko
Nabarra nik diat zaintüko
Seküla ez ützi

130

Ene beste lürretan
Beitüt tratü eramaiteko
Asparrotz ützen deizüet
Nabarraren manatzeko

Albreteko Henri

Ezpatak bite mintza,
zabal beze Albreten hitza!

Oro

Altxa baskoa! Biba Albret erregea!
Biba Nafarroa librea!

Albreteko Henri

128

Eskerrak zor dizkizuet,
Joanikot eta lagunak.
Izan zarete guretako
gerra-gizon fidelak.

129

Ez dezaala duda, Joanikot.
Jar hadi ene meneko.
Nafarroa nik diat zainduko,
sekula ez utziko.

130

Ene beste lurretan
baitut tratü eramateko,
Asparrotz uzten dizuet
Nafarroaren manatzeko.

Albreteko Henri

Ezpatak bitez mintza,
zabal bezate Albreten hitza!

Oro

Altxa, baskoa! Biba Albret erregea!
Biba Nafarroa librea!

meneko: mendeko

manatu: agindu

13. JELKALDIA

1521eko maiatzaren 19an, Iruñean besta eguna da

Antoña Agerre**131**

Egün egiten diagü zin
Henri errege dügüla
Leial egonen gitzaio
Utzi eginen seküla

Artiedako Xarles**132**

Iruñeako herriak
Deizü batzarri egiten
Lagüntü beikütüzü
Etsaiaren kanpo igorten

Asparrotz jenerala**133**

Nik Henriren izenean
Deizüet hitza emaiten
Züen fuero ta üsantxak
Dütügüla errespetatüren

Oztako Maia**134**

Botzik nük entzüteaz
Higanik Henriren hitza
Zaintzeko Nabarraren
Izen eta izana

Joanikot**135**

Azkenean gütükezü
Gure lurretan aske
Ene hütza xüxentü dit
Libreago nüzü ni ere

Goñi alkatea**136**

Bakea dügü laidatzen
Armak ixilik preziatzen
Müsika, bertso ozenez
Has gitean ospatzen

13. JELKALDIA**Antoña Agerre****131**

Egun, egiten diagu zin
Henri errege dugula.
Leial egonen gatzazkio;
utzi eginen sekula ez.

Artiedako Xarles**132**

Iruñeko herriak
dizu batzarri egiten,
lagundu baikaituzu
etsaiaren kanpo igortzen.

Asparrotz jenerala**133**

Nik Henriren izenean
dizuet hitza ematen
zuen foru eta usantzak
ditugula errespetatuko.

Oztako Maia**134**

Pozik nauk entzuteaz
higandik Henriren hitza,
zaintzeko Nafarroaren
izen eta izana.

Joanikot**135**

Azkenean garateke
gure lurretan aske.
Ene hutsa zuzendu dut.
Libreago naiz ni ere.

Goni alkatea**136**

Bakea dugu laudatzen,
armak isilik preziatzen.
Musika- bertso ozenez,
has gaitzen ospatzen.

batzarri: abegi**igorri:** bidali**usantza:** ohitura, usadio**garateke:** izango gara

KANTA VI
1521eko maiatzaren 19a

Errepika

Iruñar jente fierrak
Altxa Baskoa, Biba Nabarra libroa
Iruñar jente fierrak
Hel bedi ardua
Etsaia garaiturik
Atzo Kastillakoer bezala
DiezaioGUN egin ardo honi gerla

f1

Mila bost ehün eta
Hogeita bat garrena
Primadera erditsütan
Ürrentü auhena
Hiruetan tentatürük
Garaitzeko azkena
Jerüsalem galdüari
Eten zaio kondena

f2

Ehünka ta milaka
Gerlari hon zentürük
Zonbat herritarren bizi
Bidean galdürük
Gaürük ülünenak baitü
Azkorria ondotik
Ez dügü lür hontan nahi
Orano beste güdarik

f3

Baztan aldean gazteak
Erruntean dantzan ari
Irunberrin tupin egile
Saldo bat kantari
Haur taldea Iruñetik
Eüskaraz heien amari
Leheneko libertatea
Düe berriz ekarri

f4

Albret aita zenari
Armekin ebatsia
Haren semearen tropek
Berresküratüa
Soroko belar gaixtoak
Düanez zaina lüzea
Orai denen lana date
Hau gure begiratzea

KANTA VI
1521eko maiatzaren 19a

Errepika

Iruindar jende fierrak,
altxa baskoa, biba Nafarroa librea!
Iruindar jende fierrak,
hel bedi ardoa!
Etsaia garaiturik,
atzo Gaztelakoei bezala,
diezaioGUN egin ardo honi gerra.

f1

Mila bostehun eta
hogeita batgarrena.
Primadera erditsuan
urrendu auhena.
Hiruretan tentaturik,
garaitzeko azkena.
Jerusalem galduari
eten zaio kondena.

f2

Ehunka eta milaka
gerrari on zendurik.
Zenbat herritarren bizi
bidean galdurik!
Gaurik ilunenak baitu
azkorria ondotik,
ez dugu lur honetan nahi
oraino beste güdarik.

f3

Baztan aldean, gazteak
Errondan dantzan ari.
Irunberrin, tupinagile
saldo bat kantari.
Haur-taldea Iruñetik
euskaraz haien amari.
Lehenengo libertatea
dute berriz ekarri.

f4

Albret aita zenari
armekin ebatsia,
haren semearen tropek
berreskuratua.
Soroko belar gaiztoak
duenez zaina luzea,
orain denen lana dateke
hau gure begiratzea.

fier: adoretzu

primadera: udaberri
urrendu: amaitu
auhen: aiene

zendu: hil

azkorri: egunsenti

oraino: areago

tupinagile: eltzegile
saldo: talde

dateke: izango da

KANTA VII
Besta egüna Iruñean

g1
 Gerla egünak ürrentürrik, harro eta lorius gira
 Ospa dezagün ospa, Henri errege berria

g2
 Zortea kanbiatü zaio, Joanikot süjetari
 Oraiko garaipenean, botzik beita ageri

g3
 Albretekoen ohorea, altxatzen da denen bistan
 Haatik gaüzak nahasten, ari dira axialpean

g4
 Zortea ekürüan beno, joküan da laketago
 Ütürri garbiaz aserik, lohia dü nahiago

g5
 Joanikot botzik dela, llabür düke atsedena
 Zabaltüko beitzaiio, funtsean bide ülüna

KANTA VII
Besta eguna Iruñean

g1
 Gerra egunak urrendurik, harro eta lorios gara.
 Ospa dezagun, ospa, Henri errege berria.

g2
 Zortea kanbiatu zaio Joanikot sujetari,
 oraingo garaipenean pozik baita ageri.

g3
 Albretekoen ohorea altxatzen da denen bistan.
 Haatik, gauzak nahasten ari dira azalpean.

g4
 Zortea ekuruan baino, jokoan da laketago.
 Iturri garbiaz aserik, lohia du nahiago.

g5
 Joanikot pozik dela, labur duke atsedena,
 zabalduko baitzaio funtsean bide iluna.

urrendu: amaitu, bukatu
lorios: loriaz betea

sujet: pertsonaia

ekuru: geldi
laket: atsegin

duke: izango du

14. JELKALDIA**Joanikot****137**

Güdüka horik irabazirik
 Orai has gitean prestatzen
 Builta gaitzean beitzai gü
 Atakan etsaia jinen

Asparrotz**138**

Ez düe halako txestürik
 Gure gana hüilantzeko
 Profeita dezagün orano
 Kastillan lür hartzeko

139

Ene armada ederrarekin
 Aintzina joanen nük orano
 Laster abia nintakek
 Hartü arte Logroño

Albreteko Henri**140**

Tentagarri dük ideia
 Gustatzen zitadak asmoa
 Kastillarrak ditzagün
 Pastillaren gisa puskaka

Belaskoko Ana**141**

Nontik ote horra zaie
 Holako anbizioea
 Beso motz aho handi
 Direla dü't ustekeria

Joanikot**142**

Niagozü François Lehenak
 Ez dü'tüanez aküilatü
 Haren manüak ditzüe
 Segür ere ontsa behatü

Mahoma Ezkerro**143**

Haatik gure sar leküak
 Üzten dü'tüe gibelean
 Nor egonen da zaintzale
 Zangotzan, Burgin, Garazin

Oztako Maia**144**

Nabarrako sar güneak
 Ditzagün zaintü ontsa
 Gure habian ez dadin
 Sar etsai ohoina

14. JELKALDIA**Joanikot****137**

Guduka horiek irabazirik,
 orain has gaitezen prestatzen,
 bulta gaitzean baitzaigu
 erasoan etsaia jinen.

Asparrotz**138**

Ez dute halako txesturik
 guregana hullantzeko.
 Profita dezagun oraino
 Gaztelan lur hartzeko.

139

Ene armada ederrarekin
 aitzina joanen nauk oranio.
 Laster abia nintekek,
 hartu arte Logroño.

Albreteko Henri**140**

Tentagarri duk ideia.
 Gustatzen zaidak asmoa.
 Gaztelarrak ditzagun
 pastillaren gisa puskaka.

Belaskoko Ana**141**

Nondik ote horra zaie
 horrelako anbizioa?
 Beso-motz aho-handi
 direla dut ustekeria.

Joanikot**142**

Nago Frantzisko Lehenak
 ez dituenetz akuilatü.
 Haren manuak ditzute
 segur ere ontsa behatu.

Mahoma Ezkerro**143**

Haatik, gure sarlekuak
 uzten ditzute gibelean.
 Nor egonen da zaintzaile
 Zangozan, Burgin, Garazin?

Oztako Maia**144**

Nafarroako sarguneak
 ditzagun zaindu ontsa,
 gure habian ez dadin
 sar etsai ohoina.

bulta: une**jin:** etorri**txestu:** zentzu**hullandu:** hurbildu**profitatu:** aprobeixatu**oraino:** areago**aitzin:** aurre**oraino:** areago**puskakatu:** puskatu**horra izan:** etorri**nago:** neure buruari
galdetzen diot**manu:** agindu**behatu:** entzun**gibel:** atze**ohoin:** lapur

Joanikot

145

Karlos hi habiloa
Amaiurrekoen biltzera
Ni banoak Garazira
Defentsaren azkartzera

Joanikot

145

Karlos! Hi habil-hoa
Amaiurrekoen biltzera.
Ni banoak Garazira
defentsaren azkartzera.

azkartu: sendotu

SATANERIA**Satan****146**

Ez diñagü fini entzütea
 Albretekoen balentia
 Baskoek lagüntürük
 Nabarra düela arrabildüa

Büljifer**147**

Eni ez zitadan gustatzen
 Holako espantoa
 Ez likeñe hon Basko horiek
 Azkar direla pentsatzea

Satan**148**

Ikusi diñat horietan bat,
 Papoa aisa zaiona hantzen
 Asparrotz jaunaz ari nün
 Eia dügünez hura harrotzen

Büljifer**149**

Eraman bitza Baskoak
 Gerla gaitz batean barna
 Gal dezen orozbakoz
 Lür jabe sinestea

Satan**150**

Edirenen diñagü zombait
 Handitzeko gosea dükeena
 Horier behar giniken
 Amets ejer hitzeman

Büljifer**151**

Kastillako jaunekin
 Jarten badira propiki
 Ederrago, aberatsago
 Izanen dütün segurki

SATANERIA**Satan****146**

Ez dinagu fini entzutea
 Albretekoen balentria:
 baskoek lagundurik
 Nafarroa dutela berriz bildua.

Buljifer**147**

Eni ez zaidan gustatzen
 horrelako espantua.
 Ez luken on basko horiek
 azkar direla pentsatzea.

Satan**148**

Ikusi dinat horietan bat,
 papoa aise zaiona hantzen.
 Asparrotz jaunaz ari naun.
 Ea dugunetz hura harrotzen.

Buljifer**149**

Eraman bitza baskoak
 gerra gaitz batean barna,
 gal dezaten orozbakoz
 lur-jabe sinestea.

Satan**150**

Edirenen dinagu zenbait,
 handitzeko gosea duketenak.
 Horiei behar genieken
 amets eder hitzeman.

Buljifer**151**

Gaztelako jaunekin
 jartzen badira propioki,
 ederrago, aberatsago
 izanen ditun segurki.

fini izan: amaitu**espantu:** harropuzkeria**papo:** papar
hantu: hanpatu, puztu**orozbakoz:** betiko**ediren:** aurkitu
dukete: izango dute

15. JELKALDIA**Estefania de Trejo Carvajal
152**

Erauntsi diagü azkarki
Gure armaden handitzen
Milaka soldado zikük
Orai bazter orotarik jiten

**Naiarako dukea
153**

Kontent nük ikustez ere
Jin zaizküla Iparretik
Armada sento andana
Bizkai, Gipuzkoa, Arabarik

**Aialako Karmela Lopez
154**

Nabarrako Baskoak
Ez dütük gü bezalako
Ni nahiago nük züekin
Beitzidee azkarrago

**Aialako Diego Lopez
155**

Karlos handiak dik fama
Ürrez asia atzamana
Ameriketarik aberasten
Nik ere har nitek txesta

**Naiarako dukea
156**

Aiziondo izanen hiz
Kanpamentüen bürüa
Hala diagü osotüren
Armada inperial handia

**Aiziondoko Juan Perez
157**

Gütan kontatzen ahal dük
Fidel izanen gütük
Leher artino zankopean
Nabartar herratü horik

**Estefania de Trejo Carvajal
158**

Egotx ditzagün nobleak
Nik interes badiat hortan
Galdüko dütüen lürrak
Hartüko ditiat esküetan

**Frantzes Beaumonti
159**

Azkenekoz atzaman haüt
Noainen ontsa tinkatürük
Habil hor kieto ixilik
Ezpata gabe herbaltürük

15. JELKALDIA**Estefania de Trejo Carvajal
152**

Erauntsi diagü azkarki
gure armaden handitzen.
Milaka soldadu zaizkiguk
orain bazter orotarik jiten.

**Naiarako dukea
153**

Kontent nauk ikustez ere
jin zaizkigula Iparretik.
Armada sendo andana
Bizkai, Gipuzkoa, Arabatik.

**Aialako Karmela Lopez
154**

Nafarroako baskoak
Ez dituk gu bezalako.
Ni nahiago nauk zuekin,
baitzarete azkarrago.

**Aialako Diego Lopez
155**

Karlos handiak dik fama
urrez asea; atzeman
Ameriketatik aberasten.
Nik ere hartuko nitek dasta.

**Naiarako dukea
156**

Aiziondo, izanen haiz
kanpamentuen burua.
Hala diagü osotuko
armada inperial handia.

**Aiziondoko Juan Perez
157**

Gutan kontatzen ahal duk.
Fidel izanen gaituk
leher artio zangopean
nafar herratu horiek.

**Estefania de Trejo Carvajal
158**

Egotz ditzagun nobleak.
Nik interes badiat horretan.
Galduko dituzten lurrak
hartuko ditiat esküetan.

**Frantzes Beaumont
159**

Azkenekoz atzeman haut
Noainen ontsa tinkaturik.
Habil hor kieto isilik,
ezpata gabe herbaldurik.

erauntsi: jardun**jin:** etorri**jin:** etorri**azkar:** indartsu**ase:** bete**dasta:** gustu**artio:** arte**herratu:** bidea galdu**herbal:** ahuldu

Naiarako dukea

160

Aitzina goatzan gerlari
Erra ditzagün bazterrak
Lürra ikara sendi beza
Pekaldeko Nabarrak

Naiarako dukea

160

Aitzina goazen gerrari.
Erre ditzagun bazterrak.
Lurrikara senti beza
Nafarroa Behereak.

aitzin: aurre

16. JELKALDIA**Graxana Iribarren****161**

Nabarra gaine hartarik
Jin zaikü mezü andana
Kastillarrak indarrean
Horra direla berehala

Joanikot**162**

Bil gitean gaztelüan
Etxek dezagün hau gogor
Hatsa dügüno orano
Ez beikirate gü lotsor

Joanikot

Ezpatak bite mintza,
zabal beze gure hitza!

Oro

Altxa Baskoa! Biba Nabarra libroa!

Collazos kapitaina**163**

Joanikot esküetan haüt
Hi traidore zikina
Enekin gerlan izanik,
Orai etsai handiena

164

Iruñean nahi heroiko
Iruñean haigü eroko
Galtzale tristanta hi
Haigü lahardekiko

16. JELKALDIA**Graxana Iribarren****161**

Nafarroa Garai hartatik
jin zaigu mezu-andana,
gaztelarrak indarrean
horra direla berehala.

Joanikot**162**

Bil gaitezen gazteluan,
atxiki dezagun hau gogor,
hatsa duguno oraino
ez baikarateke gu lotsor.

Joanikot

Ezpatak bitez mintza,
zabal bezate gure hitza!

Oro

Altxa, baskoa! Biba Nafarroa librea!

Collazos kapitaina**163**

Joanikot, eskuetan haut.
Hi, traidore zikina.
Enekin gerran izanik,
orain etsai handiena.

164

Iruñean nahi heroiko,
Iruñean haugu eroko.
Galtzaile triste hi.
Haugu lahardekatuko.

jin: etorri**horra izan:** etorri**hats:** arnasa**duguno:** dugun artean**garateke:** izango gara**lotsor:** beldurti**ero:** hil**lahardekatu:** larrutu

KANTA VIII
Gure bakea

h1

Usuk, ürre belaünko eta bürüa apal
Meneko izan ditean, ezpatagabe
Ümil, ttipi, ahül eta ahalke
Etxeak errauts, Baskoen lenguajea zokotürrik
Ümil, ttipi, ahül eta ahalke
Baskoa hala denean gü gira laket
Ümil, ttipi, ahül eta ahalke
Baskoa hala denean da gure bake

Joanikotk
165

Hi gizon arnegata
Amets beltzen saltzalea
Harrizko bihotzarekin
Egün ene erailea

166

Hire karkaza ozenak
Karriketän dik arangatzen
Üdürri zortearen
Hil zeinüak joiten

KANTA VIII
Gure bakea

h1

Ausiki, urra. Belauniko eta burua apal.
Mendeko izan daitezen, ezpatagabe.
Umil, ttipi, ahul eta ahalke.
Etxeak errauts, baskoen lengoaia zokoraturik.
Umil, ttipi, ahul eta ahalke.
Baskoa hala denean, gu gara laket.
Umil, ttipi, ahul eta ahalke.
Baskoa hala denean da gure bake.

Joanikotk
165

Hi, gizon arnegatua,
amets beltzen saltzailea,
harrizko bihotzarekin,
egun ene erailea.

166

Hire karkara ozenak
karriketän dik arangatzen.
Iduri zortearen
hil-zeinuak jotzen.

ahalke: lotsati
laket: atsegin

arnegatu: norbere balioei
uko egin

eraile: hiltzaile

karkara: algara
aranatu: oihartzuna sortu
iduri: dirudi
zeinu: kanpai

17. JELKALDIA**Mikel Jatsu****167**

Herioari ezkapa
 Mankatürrik heltü nüzü
 Karlosen armada azkarra
 Builta gaitzean jin ziküzü

Oztako Maia**168**

Tebasen oro ützirik
 Ni gordaxka ezkapü nük
 Armada handi berria
 Han ere bai sartü dük

169

Zalema ikusten zütüt
 Sabelean mankatürrik
 Jakin nahi nikezü
 Badüzüa Joanen berririk

Zalema Madexa**170**

Garazin presoner hartürrik
 Azkenekoz ikusia
 Hantik ezagün züzün ere
 Collazosen erri hotza

17. JELKALDIA**Mikel Jatsu****167**

Herioari eskapa,
 mankatürrik heldu naiz.
 Karlosen armada azkarra
 bulta gaitzean jin zaigu.

Oztako Maia**168**

Tebasen oro utzirik,
 ni gordeka eskapatu nauk.
 Armada handi berria
 han ere bai sartu duk.

169

Zalema ikusten zaitut
 sabelean mankatürrik.
 Jakin nahi nuke:
 baduzua Joanen berririk?

Zalema Madexa**170**

Garazin preso hartürrik
 azkenekoz ikusia.
 Handik ezagun zen ere
 Collazosen irri hotza.

mankatu: zauritu**bulta:** une**jin:** etorri**mankatu:** zauritu**baduzua:** ba al duzu

KANTA IX**Oztako Maiak Joani kantatzen dio****i1**

Joan ene maite bihotza
Gogoa hitan diat beti
Nahiago ene besoetan
Betikoz barat bahendi

i2

Hire begi ejer hura
Eri püntez gogo nitek
Hunki ahal baneza
Eta fereka goxoki

i3

Ezin haüt hunki, besarka
Horrek ditak sortzen pena
Nola haüe erabilten
Nola hiz ote, min düka

i4

Herri honen Historian
Axolbe bila doana
Niagok ni nizanez
Azkena ala lehena

i5

Barneko mentsa handi diat
Bitan bardin handiago
Galdü beit haüt ene Joan
Bai eta herria oro

Oztako Maia**171**

Ikara barrasta nüzü ni
Lotsak gainea harturik
Zer agitüko zaikü guri
Badükegüa bizirik

Belaskoko Ana**172**

Nik uste gogor gütüen
Orai gaztigatüko
Ez deiküe parkatüren
Libre izan girelako

173

Hobe dizügü orai
Nabarrarik kanpo egoitea
Gure herria ütirik
Axolbe txerkatzea

Mikel Jatsu**174**

Nik ez dit beste biderik
Gerla egitea beno
Arra joanen nüzü fite
Jarraitiko dit soldado

KANTA IX**Oztako Maiak Joani kantatzen dio****i1**

Joan, ene maite bihotza,
gogoa hitan diat beti.
Nahiago ene besoetan
betikoz bara bahendi.

i2

Hire begi eder hura
eri-puntez gogo nitek
hunki ahal baneza,
eta fereka goxoki.

i3

Ezin haut hunki, besarka.
Horrek zidak sortzen pena.
Nola haute erabiltzen?
Nola haiz ote? Min duka?

i4

Herri honen historian
aizolbe bila doana
niagok ni naizenetz
azkena ala lehena.

i5

Barneko mentsa handi diat,
bitan berdin handiago,
galdu baitaut ene Joan,
bai eta herria oro.

Oztako Maia**171**

Ikara parrasta naiz ni,
lotsak gaina harturik.
Zer agituko zaigu guri?
Badukegua bizirik?

Belaskoko Ana**172**

Nik uste gogor gaitizten
orain gaztigatuko.
Ez digute barkatuko,
libre izan garelako.

173

Hobe dugu orain
Nafarroatik kanpo egotea;
gure herria ütirik,
aizolbe xerkatzea.

Mikel Jatsu**174**

Nik ez dut beste biderik
gerra egitea baino.
Arrajoanen naiz fite.
Jarraituko dut soldadu.

hitan: hiregan**baratu:** geratu**eri:** atzamar**hunkitu:** ukitu**ferekatu:** laztandu**hunkitu:** ukitu**duka:** al duk**aizolbe:** babestoki**niagok:** galdetzen zioat

neure buruari

ments: huts, falta**berdin:** agian, beharbada**parrasta:** pila / oso**lotsa:** beldur**agitu:** gertatu**badukegua:** izango al dugu**gaztigatu:** zigortu**aizolbe:** babestoki**xerkatu:** bilatu**arrajoan:** berriro joan**fite:** arin

Zalema Madexa

175

Ni ere bai güdükatzera
Jinen nük hirekılan
Setioan direla entzün diat
Amairko gaztelüan

Oztako Maia

176

Nik badit lagün Baionan
Harat arte nüzü joanen
Etxe hüts ta oritzapen
Enekılan eramanen

Belaskoko Ana

177

Nola egin genezake
Egün alkar agurtzeko
Ez beitaigü düğünez
Berriz alkar ikusiko

Zalema Madexa

175

Ni ere bai gudukatzera
jinen nauk hirekin.
Setioan direla entzun diat
Amairko gazteluan.

Oztako Maia

176

Nik badut lagun Baionan.
Harat arte naiz joanen.
Etxe huts eta oroitzapen
enekin eramanen.

Belaskoko Ana

177

Nola egin genezake
egun elkar agurtzeko,
ez baitakigu dugunetz
berriz elkar ikusiko?

jin: etorri

KANTA X
Norat doaz**j1**

Norat doatza
Mendien gainti odeien barna
Badabiltzan txoriak
Erran zaüeia
Aragi fresk koiak, haidürü dütüela
Gizon gaitz armatuak

Errepika

Arrano beltza bere lürraren
Herexa bila badabil
Itzala ageri da
Nork erran liroke jada dela hil

j2

Habia bilha
Ützirik Iruñea
Ihesa lagün
Hor daude Albretarrak
Indarrez dira
Ezpaten bidez
Etxeetan sartü
Kastillar basatiak

j3

Txori hegalariak
Aizearengatik
Plomiengatik
Ozen dü xaramela
Nafartar haurrak
Beldürrik gabe
Kanta dezala
Albretarren lür hura

j4

Txorien saldoan
Zaharra dügü
Gazten eramaile
Iragana dü gogoan
Itzal artean
Lüzaz egonik
Nafar ixtoria
Agertzen da argian

j5

Txoria badoa
Iparra ütirik
Hego aldeala
Zer nahi izan aroa
Nafar jentea
Halaber doa
Bihotzean gorderik
Biharko argi hura

KANTA X
Norat doaz**j1**

Norat doaz
mendien gaindi, hodeien barna
badabiltzan txoriak?
Erran zaiea
haragi fresko-zaleak aiduru dituztela?
Gizon gaitz armatuak?

Errepika

Arrano beltza bere lurraren
herexa bila badabil.
Itzala ageri da.
Nork erran liro jada dela hil?

j2

Habia bila
utzirik Iruñea,
ihes-lagun
hor daude Albretarrak.
Indarrez dira
ezpaten bidez
etxeetan sartu
gaztelar basatiak.

j3

Txori hegalariak
haizearengatik,
plomuengatik,
ozen du xaramela.
Nafartar haurrak
beldurrik gabe
kanta dezala
Albretarren lur hura.

j4

Txorien saldoan
zaharra dugu
gazten eramaile.
Iragana du gogoan.
Itzal artean
luzaz egonik,
nafar historia
agertzen da argian.

j5

Txoria badoa
iparra utzirik
hegoaldera
zernahi izan aroa.
Nafar jendea
halaber doa,
bihotzean gorderik
biharko argi hura.

zaiea: al zaie
aiduru: zain

herexa: arrasto, aztarna

liro: lezake

plomu: berun
xaramela: txirula, txilibitu

saldo: talde

aro: eguraldi

18. JELKALDIA

1521eko uztailean, Joanikot Iruñean da preso

Naiarako dukea**178**

Hire afrontü handia
Beharko dük pakatü
Egün Iruñeako plazan
Ontsa epaitüko haügü

Albako dukea**179**

Eman deiok alejantzia
Errege arrotz bati
Hire arima nahasia
Saldü deiok debruari

Estefania de Trejo Carvajal**180**

Orai Joanikot tristea
Heben dük akabatzea
Kastillarren traditzeak
Ez beitü parkamentüa

Naiarako dukea**181**

Enperadoreak diok
Züen herexarik ez üztez
Gomendatü dikük ordüan
Laxüki mendekü hartzez

182

Hargatik kondenatzen haüt
Izanen hiz ürkatürük
Damü hadi hire hütsaz
Ordüan hizate ehortzirük

Juan Rena**183**

Orai behar dük zeditü
Maitatü Karlos handia
Bestelan dükek korpitza
Hagetan lotürük puskaka

Joanikot**184**

Züen eskü zikinetan
Ez nitzaizüe zeditüko
Begien arteala tü
Neikezüe egin nahiago

185

Karlos bertan sahesten diat
Hura ez dük lejitimo
Nabarra nahi beilüke
Kastillaren esklabo

18. JELKALDIA**Naiarako dukea****178**

Hire afruntu handia
beharko duk pagatu.
Egun Iruñeko plazan
ontsa epaituko haugu.

Albako dukea**179**

Eman diok alejantzia
errege arrotz bati.
Hire arima nahasia
saldu diok debruari.

Estefania de Trejo Carvajal**180**

Orain, Joanikot tristea,
hemen duk akabatzea,
gaztelarren traditzeak
ez baitu barkamendua.

Naiarako dukea**181**

Enperadoreak zioak
zuen herexarik ez uztez.
Gomendatu ziguk orduan
laxoki mendeku hartzez.

182

Hargatik kondenatzen haut.
Izanen haiz urkaturük.
Damu hadi hire hutsaz.
Orduan haizateke ehortzirük.

Juan Rena**183**

Orain behar duk zeditu,
maitatu Karlos handia.
Bestela dukek gorputza
hagetan loturük puskaka.

Joanikot**184**

Zuen esku zikinetan
ez natzaizue zedituko.
Begien artera tu
nizueke egin nahiago.

185

Karlos bertan saihesten diat.
Hura ez duk lejitimo,
Nafarroa nahi bailuke
Gaztelaren esklabo.

afruntu: laido, irain**alejantzia:** zin-hitz**traditu:** saldu**herexa:** arrasto, aztarna**laxoki:** nahieran, libreki**haizateke:** izango haiz**zeditu:** amore eman**dukek:** izango duk**bertan:** une honetan
saihestu: errefusatu

186

Ni Joanikot kapitaina
Baratüko nük betiko
Nabarra libroaren alte
Konbatitzen soldado

Naiarako dukea**187**

Borreroak beza orai
Lepoa sokaz ebaki
Basko'arnegaten ixtoria
Heben akaba bedi

188

Deagü ürkatü ondoan
Korpitza puzkakatüren
Eta haga horien püntan
Ütziko haügü hirotzen

186

Ni, Joanikot kapitaina,
baratuko nauk betiko
Nafarroa librearen alde
konbatitzen soldadu.

Naiarako dukea**187**

Borreroak beza orain
lepoa sokaz ebaki,
basko arnegatuen historia
hemen akaba bedi.

188

Diagu urkatu; ondoan
gorputza puskakatuko,
eta haga horien puntan
utziko haugu hirotzen.

baratu: geratu**arnegatu:** norbere balioei
uko egin**puskakatu:** puskatu**hirotu:** usteldju

KANTA XI**Entzun nazazu kantan****k1**

Zü ziren lekütik Maia, entzün nezazü kantan
 Botz eztiáz nahi dit, zuretako hau erran
 Zü güdüketan aüzo, gerlak gütü berexi
 Nola naüen eroko, jakinen düzü sarri
 Enetako ez otoi, lüzaz egon penatürik
 Zonbat maite zütüdan, gogoan etxek baizik

k2

Eta heben zidener, jinik hiltzen ikustera
 Ahatz ene ixtoria, ahatz ene herioa
 Gal bedi kapar artean, gal lohian barna
 Egün pakatzen beitüt, ürgüilüz ari izana
 Ene bide galdüan, üken düüt balentriak
 Ütsüki ere jarraiki, amets ejer faltsüak

k3

Ez xerka mendeküa, debaldetan lizate
 Ber zainetik günüke, tai gab'odol ixurte
 Bizi osoa nüan, argirik gabeko bide
 Ta hartaz orhitzeak, balio düa ote
 Züek egon axolbean, imajinetan gorda
 Ez iratzar, ez orit, 'ta ez galtorik pausa

KANTA XI**Entzun nazazu kantan****k1**

Zu zaren lekutik, Maia, entzun nazazu kantan.
 Botz eztiáz nahi dut zuretako hau erran.
 Zu guduketan auzo, gerrak gaitu bereizi.
 Nola nauten eroko, jakinen duzu sarri.
 Enetako ez, otoi, luzaz egon penaturik,
 zenbat maite zaitudan gogoan atxiki baizik.

ero: hil, erail**k2**

Eta hemen zaretenei jinik hiltzen ikustera,
 ahatz ene historia, ahatz ene herioa.
 Gal bedi kapar artean, gal lohian barna,
 egun pagatzen baitut urguiluz ari izana.
 Ene bide galduan ukan ditut balentriak.
 Itsuki ere jarraitu amets eder faltsuak.

jin: etorri**k3**

Ez xerka mendekua, debaldetan litzateke.
 Ber zainetik genuke tai gabe odol isurtze.
 Bizi osoa nuen argirik gabeko bide,
 eta hartaz oroitzeak balio dua ote?
 Zuek egon aizolbean, imajinetan gorde.
 Ez iratzar, ez oroi, eta ez galtorik pausa.

xerkatu: bilatu**tai gabe:** gelditu gabe**dua:** al du**aizolbe:** babesleku**galto:** eskaera**pausatu:** jarri, ipini

KANTA XII**Iruñeko haurrak kantan****I1**

Beltz eta gorriz egün, Iruñeako karrikak
Hitza etxekei beitu, Joanikot gerlagizonak

I2

Joanikoten bizian, bidea zaio türbüstü
Hüts bat egin beitzüan, ta'arragibel ezin bildü

I3

Fidel egon da gero, errege Albretekoekin
Bena etsaiarentako, afrontü handia egin

I4

Ogendant ikusi düe, beste hanitx bezala
Ororentako mendeküa, zabaltüko ere berehala

KANTA XII**Iruñeko haurrak kantan****I1**

Beltz eta gorriz egun Iruñeko karrikak,
hitza atxiki baitu Joanikot gerra-gizonak.

I2

Joanikoten bizian, bidea zaio turbustu,
huts bat egin baitzuen, eta arragibel ezin bildu.

I3

Fidel egon eta gero errege Albretekoekin,
baina etsaiarendako afruntu handia egin.

I4

Ogendant ikusi dute, beste anitz bezala.
Ororendako mendekua, zabalduko ere berehala.

turbustu: uhertu
arragibel: atzera

afruntu: laido, irain

ogendant: errudun

KANTA XIII
Agurra

m1

Agur, agur, agur lagunak
Entzun gure kantua
Zuen uzta herritarrentzat baita, baita azia
Zuen uzta herritarrentzat baita, baita azia

m2

Kanta, kanta, kanta gurekin
Abots sakon, ozenez
Gure kanta entzuleentzat baita, baita otoitza
Gure kanta entzuleentzat baita, baita otoitza

KANTA XIII
Agurra

m1

Agur, agur, agur, lagunak;
entzun gure kantua.
Zuen uzta herritarrentzat baita, baita hazia.
Zuen uzta herritarrentzat baita, baita hazia.

m2

Kanta, kanta, kanta, gurekin
ahots sakon, ozenez
Gure kanta entzuleentzat baita, baita otoitza.
Gure kanta entzuleentzat baita, baita otoitza.

AZKEN PEREDIKUA**189**

Eskertzen zütüt laxüki
Zü popülü fidela
Atentziona handiz zira
Egon so eta beha

190

Ikasi düzü egün
Eüskal Herriko ixtoria
Igan dena Nabarran
Düala mente andana

191

Aide gaitza züzün ordüan
Hanitz züzün erreboiltan
Emazte eta gizon
Biak sartzen güdüketan

192

Saso hartarik landa
Nabarra bitan moztü
Gainekoa, Pekoa
Mügak zitizün partitü

193

Güdüka latzek zizüen
Ondorio txarrik ere üken
Albreten altekoek
Urtez sofritü beitzüen

194

Fama handixkoa ere
Bildü zizün setio batek
Amaiurren igaran zenak
Lüzaz iraün beitzüan harek

195

Balizateke besterik
Orano ere kontatzeko
Zabal etzazü libürüak
Horien oroen ikasteko

196

Partitü gabe zütügü
Berriz erremestiatzen
Orai hasiko den jeian
Dizügü ele emanen

197

Ondotik joan zitaie
Nor züen etxetara
Eta maita herria
Üken dezadan plazera

AZKEN PEREDIKUA**189**

Eskertzen zaitut laxoki
zu, populu fidela.
Atentzio handiz zara
egon so eta beha.

190

Ikasi duzu egun
Euskal Herriko historia,
iragan dena Nafarroan
duela mende andana.

191

Aire gaitza zen orduan;
anitz zen erreboltan.
Emazte eta gizon
biak sartzen guduketan.

192

Sasoi hartarik landa
Nafarroa bitan moztu.
Garaia, Beherea
mugak zituen partitu.

193

Guduka latzek zuten
ondorio txarrik ere ukan,
Albreten aldekoek
urtez sufritu baitzuten.

194

Fama handixkoa ere
bildu zuen setio batek:
Amaiurren igaro zenak,
luzaz iraun baitzuen hark.

195

Balitzateke besterik
oraino ere kontatzeko.
Zabal itzazu liburuak
horien oroen ikasteko.

196

Partitu gabe zaitugu
berriz erremerziatzen.
Orain hasiko den jaian
dugu ele emanen.

197

Ondotik joan zaitetze
nor zuen etxetara,
eta maita herria
ukan dezadan plazera.

laxoki: aitzakiarik gabe**beha:** entzuten**andana:** mordo**oraino:** oraindino**erremerziatu:** eskertu**ele eman:** hitz egin

AZKEN KANTOREA**KANTA XIV****Akittolan behera****n1**

Akittolan behera doa aize hegoa,
Ibarreko jenteer bailakatzez kaskoa.
Izanik aroa ezti, hotz ala lanhoa,
Beti hain maite dögün sor lekü xokoa.

n2

Bi herriek bata bestearen beharra,
Horrek deikü ekarriko behar den indarra.
Jeik hadi Lakarrarra! Txüti Altzaiarra!
Arra partiaraz Ibar Esküinean sügarra!

n3

Aita ama arbasoek lantatü aziak,
Egün kantorez deikü emaiten lilia.
Ikusiz zoinen eder dögün gazteria,
Lüzaz zohardi date Lakarrin zelüa.

n4

Gure herriari dogü gük egin batzarri,
Azken denbora horietan jüntatzez algarri(n).
Batentako ez düanak emaiten hamarri.
Biba Ibar Esküina! Gora Altzai-Lakarri!

AZKEN KANTOREA**KANTA XIV****Akittolan behera****n1**

Akittolan behera doa haize hegoa,
Ibarreko jendeei balakatzez kaskoa.
Izanik aroa ezti, hotz ala lainoa,
beti hain maite dugu sorleku txokoa.

n2

Bi herriek, bata bestearen beharra.
Horrek digu ekarriko behar den indarra.
Jeiki hadi, lakarrarra! Zutik, altzaiarra!
Berriz partiaraz Ibarresküinean sugarra!

n3

Aita-ama arbasoek landatu haziak
egun kantorez digu ematen lilia.
Ikusiz zeinen eder dugun gazteria,
luzaz zohardi dateke Lakarrin zerua.

n4

Gure herriari diogu gük egin batzarri,
azken denbora horietan jüntatzez elkarrekin.
Batendako ez duenak ematen hamarri.
Biba Ibarresküina! Gora Altzai-Lakarri!

balakatu: laztandu**kasko:** buru**aro:** eguraldi**zohardi:** oskarbi, izarratu**dateke:** izango da**batzarri:** abegi